

pel på de frugtbare resultater, der kan opnås ved studier i sådanne grænseområder mellem to fag, og der er ingen tvivl om, at universiteternes studerende indenfor såvel kulturgeografi som økonomisk historie både kan og bør anvende bogen som et nyttigt supplement til de gængse fremstillinger.

KARL-ERIK FRANDSEN

ALMINDELIG HISTORIE

G. R. ELTON: *The Practice of History*. Sidney University Press, London, Methuen, 1967. viii + 178 s. 25 sh.

Elton ønsker at påvise at historieforskning er en »autonom« videnskab, som ikke behøver at læne sig til nogen eller noget, hverken nu eller i fremtiden. Dvs. påvise er så meget sagt; det bliver hævdet, påstået og til tider råbt ud. På smudsomslaget står: »The author describes it modestly as 'a manifesto rather than a treatise' . . . and what he says is always stimulating, often pungent, sometimes fierce«. Men i det lange løb forsvarer man nu engang sin sag dårligst ved at slå i bordet og hæve stemmen, selvom man med rette er blevet træt af at se på sine kollegers spagfærdige, til tider rent defaultistiske holdning over for nabovidenskaberne, for slet ikke at tale om de »eksakte« videnskaber.

Allerede i forordet gør Elton det klart, at han tager afstand fra de filosoffer, som analyserer den historiske tænkning, fra sociologer og historiografer, som analyserer historikere, og fra de historikere, som lejlighedsvis søger at retfærdiggøre deres job under henvisning til nytteargumentet. Han går ud fra som givet på forhånd, at historiefilosofi ligefrem er en hindring for den praktiske udøvelse af faget. Han medgiver dog »that there are some sensible books on these subjects«, f. eks. af W. H. Walsh, P. Gardiner og W. B. Gallie. Men han forklarer karakteristisk nok ikke *hvad* der efter hans mening gør disse bøger »sensible«. Helt bortset fra den arrogance hans holdning er udtryk for, gør han sig skyldig i det der er værre: han afskærer sig selv fra muligheden for at nå frem til et præcist begrebsapparat og fra at placere sit fag i relation til andre videnskaber.

Ud fra bogens titel og forordet forventer man unægtelig den »praktiske« historikers bidrag til konkrete problemers løsning; det er vel ikke urimeligt at forvente nogle kildekritiske og almen-metodiske staldtips fra forfatteren til »The Tudor Revolution in Government«s eget lille husmandssted.

Men det bliver der ikke noget af; vi får at vide (s. 64f.) at historisk teknik (som snart er hvad vi forstår ved historiske hjælpevidenskaber, snart nærmest lig med kildekritik) og historisk metode ikke er det samme. Historisk metode er »no more than a recognized and tested way of extracting from what the past has left the true facts and events of that past, and so far as possible their true meaning and interrelation, the whole governed by the first principle of historical understanding, namely that the past must be studied in its own right, for its own sake, and on its own terms«. Det kunne jo være rart nok at få at vide hvad Elton så lægger i dét, men vi bliver øjeblikkelig henvist til de almindelige lærebøger i historisk teknik (her hovedsagelig i betydningen kildekritik).

Resten af bogen, som er delt i hovedafsnittene: Purpose, Research, Writing

og Teaching, går med forbløffende uklare betragtninger, blandet med skarpe udfald mod kendte kollegers mere eller mindre elementære brølere. Det er trættende og lidet opmuntrende læsning.

Elton har – nærmest demonstrativt – overset at en bog om historieforskningens praksis i sig selv jo nødvendigvis må være et teoretisk værk og derfor ikke på forhånd kan frasige sig den teoretiske kunnen.

JAKOB PASTERNAK

KJELL KUMLIEN: *Clios väg. Historisk forskning och historieskrivning genom tiderna*. Scandinavian University Books. Stockholm, Svenska Bokförlaget/Bonniers, 1966. 206 s. 19,50 sv. kr.

Denne bog kunne og burde have udfyldt et stort savn i den nordiske historiografiske litteratur. Den er på sin vis et pionérarbejde – hvilket forfatteren i sit forord er sig fuldt bevidst. Siden Steenstrup (1915) har ingen i Norden forsøgt sig med en oversigt over den samlede vestlige verdens historiografi. Kumlien prøver ikke alene dette, men forsøger også at sætte den nordiske historiografi ind på den almindelige europæiske baggrund.

Historiografis historie er ikke nogen nem disciplin. Man kan samle sig om et enkelt områdes, en enkelt bevægelses, en enkelt persons historiografer; det vil som regel blive til et udsnit af den historiske kildekritiks historie over et givet tidsrum, set i brændpunktet af et enkelt emne – med gode muligheder for en præcis beskrivelse. Eller man kan forsøge at dække et enkelt eller nogle af de førende lande, kronologisk og/eller systematisk opstillet. En ren systematisk opstilling efter emner vil falde fra hinanden i enkeltafhandlinger; en ren kronologisk må have den historiske metode og det historiske grundsyn, historiefilosofien, og dets udvikling i centrum. Her er hovedfaren overforenkling og vaghed, størst naturligvis i den korte fremstilling med det pædagogiske sigte. Her bliver det sædvanlige dilemma: at skrive lidt om mange eller mere om få. Hvis man som Kumlien vælger det første, står og falder bogens værdi med om man virkelig er i stand til at give en præcis karakteristisk på få linjer. Kumliens behandling af de enkelte forfattere er af meget ujævn kvalitet. Eksempelvis kan nævnes, at omtalen af Saxo er ret intetsigende, af Voltaire i og for sig oplysende, men næsten intet giver om hans metode, det samme gælder Erslev, hvis interesse for metoden Kumlien ellers fremhæver. Herbert Butterfield bliver lige nævnt i forbindelse med Toynbee (s. 185), som han sættes i bås med, hvilket er direkte misvisende. Vagheden kulminerer med behandlingen af en så central figur som Leopold Ranke, hvis metode blot får følgende ord med på vejen (s. 124): »Den kritik, som Ranke här riktar mot denne (Guicciardini), har visserligen sedermera befunnits överdriven . . ., men bildar ändå epok i historievetenskapens historia genom påvisandet av vilka svagheter, som kan vidlåda även en historiker eller skriftlig berättare, som är samtidig med de skildrade händelserna«. For de historiestuderende, som bogen jo er beregnet for, ville det unægtelig være oplysende, hvis Kumlien havde ofret nogle linjer på *hvilke* svagheder der er tale om.

Det er denne vaghed og almindelige mangel på præcision m. h. t. de enkelte forfattere som gør bogen mindre brugbar som lærebog. Derimod er de almene